

Horváth István Károly
Ókortudományi és
Latin Nyelvi Verseny

SZTE-BTK Klasszika-Filológiai
és Neolatin Tanszék

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

MEGOLDÓKULCS

Kultúrtörténeti teszt

2016–2017. 3., döntő forduló, 2. kategória

A hibás megoldásért semmilyen esetben sem jár pontlevonás.

1. Családban marad

Claudius császár nem volt Augustus közvetlen leszármazottja, s elsősorban nagyanyjainak köszönhetően vált alkalmassá az uralkodásra. Nevezd meg legalább az egyiket!

Livia és Octavia (mindkét megoldás megadása esetén plusz pont adandó, de mivel a kiadott anyagban nem szerepel, hogy Augustus testvérének unokája volt Claudius, az Octavia megoldás nem várható el)

Ki volt a dinasztia első olyan tagja, aki feleségül vette az előző császár lányát?

Tiberius

A Iulius-Claudius dinasztia hány tagjának volt a vér szerinti apja is császár?

Egynek sem

Melyik császár okozta többek közt nagyanyja, unokaöccse és apósa halálát is?

Caligula

Nero és Claudius között három különböző rokoni kapcsolat is fennállt, nevezd meg legalább kettőt!

Após-vő; mostohaapa-mostohaafiú (vagy: fogadott apa és fogadott fiú, de e kettő nem tekinthető két külön megfajtásnak); továbbá Nero Claudius testvérének unokája volt (két helyes megfajtásra két pont adható, mindhárom megoldás megadása esetén plusz pont adandó, de mivel a kiadott anyagban a harmadikként említett rokonsági viszony nem szerepel, e megoldás nem várható el)

6 pont, továbbá két lehetséges plusz pont. Az első négy kérdésre 1 pont, az utolsóra mindkét helyes válasz megléte esetén 2 pont adható, az utolsó esetben egy helyes válasz 1 pontot ér.

2. Relációanalízis

- A. Az állítás és az indoklás is igaz, köztük összefüggés van
- B. Az állítás és indoklás is igaz, de nincs köztük összefüggés
- C. Az állítás önmagában igaz, az indoklás azonban hamis
- D. Az állítás hamis, az indoklás viszont önmagában igaz
- E. Az állítás és az indoklás is hamis

- I. Tiberius nem volt hajlandó elvenni az Augustus által neki kijelölt feleséget, mert túlságosan szerette első nejét, Agrippinát. **D**
- II. Az első csapást saját testőrparancsnoka Cassius Chaerea mérte Caligulára, mert a császár egy ízben egy szenátort a Curia épületében gyilkoltatott le. **B**
- III. Neróval a halálos ítélet kimondása után Claudius Octavius végzett, mert meg akarta bosszulni a császár első felesége, Octavia halálát. **E**

- IV. A hagyomány szerint a híres cenzor, Appius Claudius Caecus vakságát Hercules okozta, mert engedélyezte római templomának lebontását. **C**
- V. Caligula azt állította, hogy édesanyja vérfertőzésből származott, mert annyira szégyellte anyai nagyapja, Agrippa alacsony származását. **A**

Megoldások: I. D; II. B; III. E; IV. C; V. A

Összesen 5 pont, minden helyes megoldásra 1 pont adható.

3. Caesarok élete

A cirkuszi játékok és állatviadatok egyik felügyelőjét szemé láttára láncsal korbácsolták napokon keresztül, de csak akkor ölette meg, mikor az áldozat oszlásnak induló agyveleje búzával zavarni kezdte. Egy atellai vígjáték költőjét egyetlen kétértelmű verssoráért az Amphitheatrum arénájának közepén elevenen megégetett. Egy római lovagot a vadállatok elé vetett, és mikor az hangos szóval ártatlanságát hangoztatta, kivezettette, kivágatta nyelvét, s úgy küldte vissza az arénába.

Caligula

Születése napját, mely a plebeiusi cirkuszi játékok idejére esett, alig engedte megünnepelni; végül csupán egy kétfogatú kocsiszámmal bővíthették a műsort. Megtiltotta, hogy templomokat, áldozó- és egyéb papi személyeket szenteljenek neki; szobrait és mellszobrait is csak engedélyével állíthatták fel, feltételül szabta azonban, hogy nem az istenszobrok, hanem csupán az épület díszítményei között.

Tiberius

Tragédiákban is álarcos, színpadi ruhás szerepet vállalt, ilyenkor az istenek és hősök, valamint az istennők és hősnők szerepét hozza és mindenkor szeretőihez hasonlatos álarcban kellett a színészeknek eljátszaniuk. Többek között a „Vajúdo Canace”, az „Anyagyilkos Orestes”, a „Megvakított Oedipus” és a „Dühöngő Hercules” szerepében is fellépett. Erről az utoljára említett darabról mesélik, hogy a bejáratnál őrtálló fiatal újonc, látva, hogy a császárt a szerepnek megfelelően felékesítik, majd megbilincselik, odarohant, hogy segítségére siessen.

Nero

Még a róla és hozzátartozóiról keringő gyalázkodó, rosszindulatú szóbeszédet, gúnyverseket is nyugodtan és egykedvűen vette tudomásul, gyakran hangoztatván, hogy „szabad államban legyen szabad a nyelv meg a gondolkodás is”. És mikor a senatus az effajta bűntények és bűnözők üldözésére bírósági eljárást javasolt, azt mondta: „Nincs annyi időnk, hogy még ilyen ügyekbe is belebonyolódjunk.”

Tiberius

Alakjában volt valami méltóság, akár állt, akár ült, leginkább mégis ha heverőjén pihent. Teste hatalmas és nem vézna, ősz haja és telt nyakszirtje megszépítette arcát. Járás közben nem vált előnyére, hogy térde rogyadozott, és akár vidám volt, akár komoly, sok minden elcsúfította: illetlen nevetése például; még rútabb volt, ha haragudott, ilyenkor habzott a szája és folyt az orra, ehhez járult még, hogy nyelve is nehezen forgott, amúgy is mindig remegő feje pedig minden mozdulatnál csak még inkább ide-oda járt.

Claudius

Összesen 5 pont, minden helyes megoldásra 1 pont adható.

4. Kakuktkojás

szülő nők, győzelem, részegek, eskü, kereskedők

Kakuktkojás: **részegek**; Indoklás: Héraklész isteni funkciói a másik négyhez egyaránt kötődtek

lernéi hidra, kerúneiai szarvas, erümanthoszi vadkan, krétai bika, Diomédész lovai

Kakuktkojás: **lernéi hidra**; Indoklás: A hidrát meg kellett ölnie Héraklésznek, a többit viszont élve kellett odavezetnie Eurüsztheuszhoz (a pont már megadható, ha az indoklás két fele közül az egyiket helyesen megadja)

Nesszosz, Linosz, Erginosz, Alkésztisz, Antaios

Kakuktkojás: **Alkésztisz**; Indoklás: Alkésztiszt megmentette a halálból, a másik négyet megölte

Alkméné, Meleagrosz, Medusza, Plutón, Hermész

Kakuktkojás: **Alkméné**; Indoklás: A másik négyel Héraklész találkozott az Alvilágban

Összesen 8 pont, minden kérdésnél a megoldás és az indoklás is 1–1 pont. Az indoklások esetén bármilyen azonos tartalmú válasz elfogadható.

5. Amikor Hercules és egy császár találkozik...

Az *Apocolocyntosis* egyik jelenetében **Iuppiter** (ki?) elküldi Herculest az elhunyt Claudiushoz, akit egy **Homérosz** (ki?) műveiből származó sorral szólít meg, a császár pedig ugyanígy válaszol – bár a félisten először azt hiszi, hogy érkezett a **tizenharmadik** (hányadik?) munkája. A korábbi legendás feladatok közül egyet fel is emleget neki Claudius, mondván, neki Hercules temploma előtt bíraskodva sokkal több trágyát kellett eltakarítania, mint a hősnek **Augias** (vagy **Augeiasz**) **istállójából** (honnan?) Mint az ennyiből is kiderülhet, a műben **Seneca** (ki a szerző?) humorosan közelíti meg Claudius halálát, akiről **anya** / **Antonia** (ki?) fogyatékoságai miatt azt mondta, hogy a természet csak elkezdte, de nem fejezte be. Bár Claudiusnak erényei is voltak szép számmal, a nagy történetíró, **Titus Livius** (ki?) biztatására például maga is historiográfiai munkákba kezdett, az *Apocolocyntosis* sokkal inkább a császár hibáira koncentrál, a mű központi témája pedig a keleti eredetű, de a hagyományos római vallástól idegen **megistenülés** / **császári istenné válás** / (bármilyen azonos tartalmú megoldás elfogadható) (mi?), amit teljesen nevetségessé tesz azzal, hogy bemutatja, ahogy Claudius átesik ezen.

Összesen 8 pont, minden helyes megoldásra 1 pont adható.

6. Elfogtunk egy levelet...

Imádott férjem, **Claudius**!

Távolléted alatt sokat gondolkoztam, s úgy döntöttem, hogy nem lehetne alkalmasabb férjet találni gyönyörű lányod számára fiamnál, akit nem más nevelt, mint a bölcs Seneca. A kedvenc gombáddal várlak haza! Csókol nejed,

Agrippina

Szeretett sógorom, **Tiberius**

Elhiszem neked, hogy Róma hideg utcáinál sokkalta kellemesebb mindaz, amit Capri szigete nyújt számodra, legyen szó akár itálról, akár szeretőkről, de legfőbb ideje lenne hazatérned. Seianus a trónodra vágyik, s gondolj csak bele... Ki másnak állt volna érdekében drága fiad halála, ha nem neki...?

Ölel,

Antonia

Na idehallgass, *Vespasianus!*

Fiaddal együtt derekasan küzdöttetek az arany Róma dicsőségéért Júdeában, s ennek elismerésül, valamint mérhetetlen kegyelem kinyilvánításaként úgy döntöttem, hogy nem végeztetek ki. De ha azt hiszed, hogy még egyszer büntetlenül hagyom, hogy te szunyókálsz, miközben e hatalmas művész – azaz én magam – legújabb költeményét olvassa fel, akkor nagyon súlyosan tévedsz! Pénteken várlak a felolvasásomra,

Nero

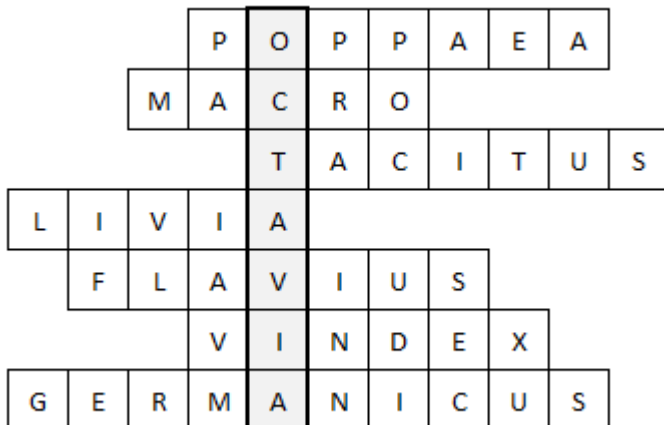
Drága barátom, *Incitatus!*

Nem érdekel, mit szól majd a sok önfejű, felfuvalkodott gazdag előkelő, s az összes vén bolond a szenátusban, én bizony úgy döntöttem, hogy nincs nálad alkalmasabb személy a konzulságra! Államunk végre biztos lábakon áll majd, még hozzá rögtön négyen! Csak ne hasogatna ennyire a fejem... Remélem, rendesen etetnek,

Caligula

Összesen 8 pont, minden helyes megoldásra 1 pont adható.

7. Keresztrejtvény

A megfejtésben olvasható néven a dinasztia több tagja ismert, de közülük a leghíresebbnek az apja is, férje is császár volt. Melyikük ki volt?

Az apa: *Claudius*

A férj: *Nero*

Összesen 9 pont, a keresztrejtvény 7 sorára és a két plusz kérdésre 1-1 pont adható. Az „Octavia” megoldásért külön pont nem jár!